

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35687
Nom: Literatura i cultura en llengua italiana 1
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1008 - G.Lleng.Modern.i Lit.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1008 - G.Lleng.Modern.i Lit.	Literatura y cultura en lengua B (OB italiana)	OPTATIVA

COORDINACIÓ

RODRIGUEZ GOMEZ JUANA INES

RESUM

L'assignatura Literatura i cultura italiana I s'imparteix en el segon quadrimestre de primer curs. Juntament amb l'assignatura Introducció als textos literaris en llengua italiana constitueix el primer acostament dels alumnes a la literatura italiana. Aquesta assignatura és obligatòria per als estudiants del major d'italià del Grau de Llengües Modernes i les seues Literatures i forma part de la matèria Literatura i cultura en llengua B. Aquesta matèria es compon també d'altres assignatures amb les quals es complementa: Introducció als textos literaris en llengua B, Literatura i cultura en llengua B 2, Literatura i Cultura en llengua B 3.

L'assignatura s'impartirà en italià, adaptant-se en tot moment al nivell de competència dels alumnes que està previst en els seus estudis (nivell A1 del marc MEQR a conclusió del curs).

El programa abasta des de la literatura italiana dels orígens fins a la del Renaixement. Es tracta, per tant, d'un període central de formació i consolidació d'una cultura, una literatura i una llengua literària que donarà lloc als textos fonamentals de la literatura italiana i universal.

Aquesta assignatura incorpora diversos Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides. En particular, contribueix a l'ODS 4 (Educació de qualitat), en oferir una formació acadèmica rigorosa i crítica; a l'ODS 5 (Igualtat de gènere), mitjançant l'estudi transversal d'autores italianes i l'anàlisi de la representació de gènere en el teatre; a l'ODS 8 (Treball decent i creixement econòmic), en fomentar competències clau per a la inserció laboral en sectors culturals i educatius; a l'ODS 9 (Indústria, innovació i infraestructura), gràcies a l'ús de metodologies actives basades en TIC i eines digitals innovadores; i a l'ODS 10 (Reducció de les desigualtats), en promoure una perspectiva inclusiva i

plural en l'estudi de la literatura i les arts escèniques.

CONEXIMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No exigeix cap coneixement previ específic.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

-

Aplicar corrents i metodologies de la teoria i crítica literàries a l'àmbit dels estudis literaris en llengua estrangera.

Aplicar tecnologies de la informació i la comunicació, eines informàtiques, locals o en xarxa en l'àmbit de les llengua modernes i les seues literatures.

Conèixer la història i cultura dels països de la llengua i literatura estudiades i aplicar aqueixos coneixements als estudis de la llengua i literatura corresponents.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Treballar en equip en entorns relacionats amb les llengües modernes i les seues literatures.

Treballar i aprendre de manera autònoma i planificar i gestionar el temps de treball.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Letteratura Medievale

1. La Scuola poetica siciliana.
2. La poesia toscana e Guittone d'Arezzo.
3. Il «dolce stil nuovo».
4. La poesia popolare e il Contrasto di Cielo d'Alcamo.
5. Poesia religiosa: Francesco da Assisi e Jacopone da Todi.
6. La prosa del Duecento e i volgarizzamenti: Il Milione di Marco Polo, il Novellino, le leggende cavalleresche e le opere classiche.
7. Dante Alighieri.
8. Francesco Petrarca.
9. Giovanni Boccaccio.

2. Umanesimo

1. La scoperta del mondo classico.
2. L'editoria e gli intellettuali.
3. Le accademie umanistiche.
4. La poesia del Quattrocento.
5. Gli umanisti.
  - 5.a. Umanisti in latino (Marsilio Ficino, Pico della Mirandola, ...)
  - 5.b. Umanisti in lingua volgare:
    - 5.b.1. Angelo Poliziano.
    - 5.b.2. Luigi Pulci.
    - 5.b.3. Matteo Maria Boiardo.
    - 5.b.4. Jacopo Sannazaro.

3. Rinascimento.

- Il Rinascimento e la crisi.
2. La «questione della lingua» dal Classicismo al Manierismo.
  3. Il Classicismo:
    - 3.a. Il petrarchismo e la poesia petrarchesca. Poetesse rinascimentali, Michelangelo Buonarroti.
    - 3.b. La figura dell'intellettuale: Il Cortegiano di Baldassarre Castiglione.
    - 3.c. La cultura rinascimentale e i generi letterari.
    - 3.d. Rottura con il Classicismo.
  4. Controriforma e Manierismo. Generi letterari e autori.
  5. Niccolò Machiavelli.
  6. Ludovico Ariosto.
  7. Torquato Tasso.

Aquests continguts conduiran als següents resultats d'aprenentatge:

1. Aprofundiment en el coneixement dels principals moviments, obres i autors de la literatura italiana dels segles XIII al XVI.
2. Increment de la capacitat per a llegir, interpretar i analitzar obres de la literatura italiana en la seua llengua original.
3. Capacitat per a comentar un text literari en llengua italiana aplicant mètodes d'anàlisis i conceptes operatius de la crítica literària.
4. Increment de la capacitat de desenvolupar per escrit, en llengua italiana amb un nivell A2, una reflexió crítica i sintètica sobre aspectes de la literatura italiana estudiada, aplicant conceptes operatius de la crítica y los estudios literarios.
5. Reforç de les competències comunicatives en llengua italiana per mitjà de l'estudi de la seua literatura.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	5,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	28,00
Estudi i treball autònom	29,00
Preparació de classes	11,00
Preparació d'activitats d'avaluació	17,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

En la metodologia docent es prioritza l'autonomia de l'alumnat i la seua participació activa en les classes i en el procés d'aprenentatge. Per això, es potencien tècniques i recursos orientats a la pràctica, la indagació i la investigació, així com la motivació i l'interès per la Literatura italiana i el seu context. L'enfocament constructivista guia la metodologia, fomentant un aprenentatge significatiu que afavoreix la reflexió crítica tant individual com col·lectiva, a través de treballs d'anàlisis, comentaris crítics i posades en comú.

S'empraran metodologies actives tant per part de la professora com de l'alumnat: exposicions per a la presentació de conceptes i procediments d'anàlisis, seminaris, exercicis pràctics, activitats participatives (qüestionaris en línia, ludificació, fòrums, exposicions), treballs col·laboratius i individuals, i l'ús d'Intel·ligència Artificial sota supervisió docent. Aquestes metodologies, així com l'ús d'IA, estan aprovades pel SFPIE de la UV, ja que l'assignatura forma part del projecte d'Innovació Docent SLATES que es troba en el registre de projectes d'innovació consolidats amb el codi GCID23-2575656.

L'Aula Virtual servirà com a repositori de materials i canal de comunicació, sent fonamental per a l'aprenentatge i la preparació d'exàmens. La lectura dels textos obligatoris i alguns complementaris és

imprescindible per a aproximar-se a la literatura italiana dels segles estudiats.

Les classes teòriques i pràctiques es complementaran amb activitats transversals que potencien coneixements i habilitats. Es podran proposar activitats culturals complementàries, que podran ser recomanades o obligatòries segons criteri de la professora. S'espera que l'alumnat treballi amb maduresa i responsabilitat, participe activament, expose dubtes i opinions de manera crítica i complisca amb les tasques assignades (lectures, activitats, comentaris, qüestionaris i proves).

Per a aprovar l'assignatura és necessari superar cadascuna de les parts amb almenys un 50%. L'examen final es realitzarà de manera síncrona a l'aula, preferentment mitjançant Qüestionaris a l'Aula Virtual.

L'assistència a classe és obligatòria. Les absències han de justificar-se adequadament i comunicar-se a la professora a l'inici del curs o en el moment en què sorgisquen. En cas d'absència justificada, s'acordarà un pla de treball personalitzat, però en cap cas eximeix de la realització i lliurament de totes les activitats i treballs en els terminis establits. Els treballs es lliuraran exclusivament a través de l'Aula Virtual, excepte indicació expressa de la professora. No s'acceptaran lliuraments per correu electrònic, reservat només per a consultes no resoltes en la guia docent.

La puntualitat en el lliurament de treballs és imprescindible; els lliurats fora de termini no seran acceptats i rebran una qualificació de 0. Algunes activitats en aula no són recuperables, per la qual cosa la seua no realització implica la pèrdua de la puntuació corresponent. Els estudiants que no assistisquen sense causa justificada hauran de fer els treballs de manera individual i no podran integrar-se en grups.

L'honestedat intel·lectual és fonamental. Tots els treballs han de ser originals; es prohibeix el plagi i l'ús d'intel·ligència artificial sense autorització explícita. El plagi serà penalitzat amb una qualificació de 0 i no podrà recuperar-se en la mateixa convocatòria.

Aquesta assignatura contribueix a diversos Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 de l'ONU: ODS 4 (Educació de qualitat), ODS 5 (Igualtat de gènere), ODS 8 (Treball decent i creixement econòmic), ODS 9 (Indústria, innovació i infraestructura) i ODS 10 (Reducció de les desigualtats), a través d'una formació rigorosa, inclusiva, innovadora i crítica.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura constarà d'una sèrie de proves i activitats realitzades al llarg del curs. Cadascuna d'aquestes proves haurà de superar-se amb almenys un 50% per a poder obtenir la nota mitjana de l'assignatura:

a) Examen escrit individual (50%)

Es realitzarà de manera síncrona a l'aula d'examen, utilitzant aplicacions de l'Aula Virtual indicades per la professora (generalment Qüestionaris). L'examen constarà de tres parts, sent una d'elles valorada en un 30% de la nota de l'examen.

b) Avaluació contínua (35%)

Inclou totes les activitats realitzades durant el curs:

- ¿ Participació activa en les classes i en els fòrums de l'Aula Virtual.
- ¿ Creació i manteniment d'un Diari de classe en el fòrum.
- ¿ Realització de qüestionaris, Kahoots i altres proves avaluatives.
- ¿ Assistència a xarrades, conferències i activitats culturals extracurriculars.
- ¿ Activitat transversal: presentació per parelles.
- ¿ Pòdcast transversal i tasca relacionada.

c) Portfolio de l'assignatura: treball en grup ¿Periòdic literari¿ (12%)

Treball grupal (4 persones) consistent en la creació d'un periòdic digital que arreplegue, en format periodístic (titulars, notícies, imatges, seccions, etc.), els temes, autors i obres de la literatura italiana del temari. Es valorarà la creativitat, el rigor i el respecte als autors i contextos històrics.

d) Lectures obligatòries (8%)

Durant el curs es llegiran i comentaran en classe poesies i fragments dels principals autors. A més, és obligatòria la lectura de dos textos: La Vita nova de Dante Alighieri i el *¿Proemi¿*, *¿Introduzione alla Prima Giornata¿* i cinc novel·les de jornades diferents (una de cada jornada triada lliurement) del Decameron de Giovanni Boccaccio. Aquestes lectures seran avaluades mitjançant qüestionari a l'Aula Virtual i la seua qualificació és imprescindible perquè la nota d'Avaluació Contínua siga vàlida.

Normes generals:

¿ En la segona convocatòria es mantenen els percentatges i es conserven les notes de les activitats superades. Les activitats realitzades en aula (qüestionaris, Kahoots, presentacions, etc.) no són recuperables.

¿ Si algun estudiant no completa alguna tasca, ha de contactar immediatament amb la professora perquè li assigne una activitat substitutòria, la qual ha de lliurar-se durant el període lectiu.

¿ És imprescindible superar totes les parts amb almenys un 50% en cadascuna per a aprovar l'assignatura.

¿ S'exigeix correcció ortogràfica i gramatical en tots els treballs i exàmens; els errors podran suposar una reducció de la qualificació fins al suspens.

¿ Els treballs escrits es lliuraran exclusivament a través de l'Aula Virtual, excepte indicació expressa de la professora. No s'acceptaran lliuraments per correu electrònic, que només s'usarà per a consultes no resoltes en la guia docent.

¿ Tots els treballs seran sotmesos al sistema antiplagi institucional. El plagi (més d'un 25%) suposarà l'anul·lació del treball i la impossibilitat de repetir-lo en la mateixa convocatòria, podent portar al suspens si no s'aconsegueix el 50% de la nota de l'avaluació corresponent. El plagi en tasques d'avaluació contínua suposarà un 0 en cada exercici afectat.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la Universitat de València aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017

BIBLIOGRAFIA

Referencias Básicas

Dante Alighieri, Vita Nova, Milano, Mondadori, 2016.

Giovanni Boccaccio, Decameron, Milano Mondadori, 2018.

Giulio Ferroni, Storia della letteratura italiana, Dalle Origini al Quattrocento, Milano, Mondadori Università, 2021.

Giulio Ferroni, Storia della letteratura italiana. Dal Cinquecento al Settecento, Milano, Mondadori Università, 2021.

Eugenio Garin, *L¿Umanesimo italiano*, Bari, Laterza, 2025.

Referencias Complementarias

Giulio Ferroni, *L¿Italia di Dante. Viaggio nel Paese della «Commedia»*, Milano, La nave di Teseo, 2020.

Francesco Petrarca, Canzoniere, Milano, Mondadori, 2018.

Giuseppe Patota, *La grande bellezza dell¿italiano. Dante, Petrarca, Boccaccio*, Bari, Laterza, 2015

Guido Cappelli, *L¿Umanesimo italiano da Petrarca a Valla*, Roma, Carocci, 2018.

Nino Borsellino, *L¿età italiana. Cultura e letteratura del pieno Rinascimento*, Roma, Vecchiarelli editore, 2008.

Simone Albonico, *Storia, forma, materia. Sulla poesia italiana del Rinascimento*, Pisa, Edizioni ETS, 2023.

Raphael Ebgi (editor), *Umanisti italiani. Pensiero e destino*, Torino, Einaudi, 2022.

Marco Villoresi, *La letteratura cavalleresca. Dai cicli medievali all'Ariosto*, Roma, Carocci, 2000.

Giulio Ferroni, *Ariosto*, Roma, Salerno editrice, 2008.

Italo Calvino, «*Orlando furioso*» di Ludovico Ariosto raccontato da Italo Calvino, Milano, Mondadori, 2023.

Emilio Russo-Franco Tomasi (editores), *Tasso*, Milano, Grazanti, 2023.